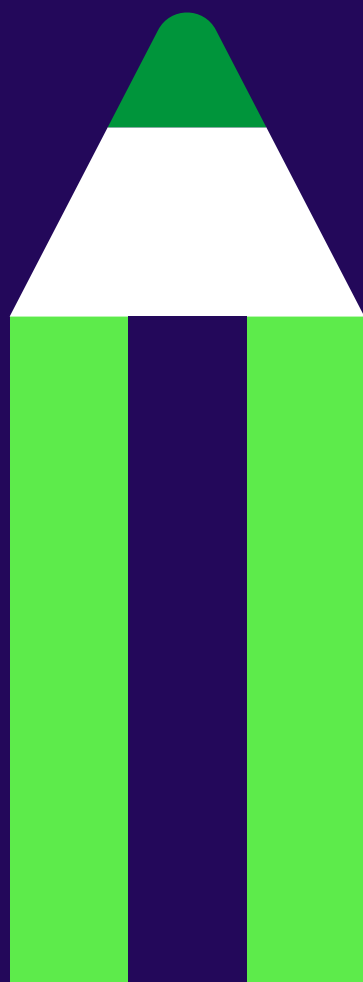

**Kết nối vì
Khí hậu**

Dòng sông của sự sống

#TheClimateConnection
www.britishcouncil.org/climate-connection

Lời nói đầu

Tôi rất vui mừng được giới thiệu mười câu chuyện hành động vì khí hậu cho đồng bằng sông Cửu Long trong dự án Dòng sông của Sự sống.

Mười câu chuyện là kết quả của mười dự án hành động vì khí hậu được thực hiện bởi 23 lãnh đạo trẻ và hơn 100 học sinh trung học phổ thông. Điểm nổi bật của các dự án là sự đa dạng trong hình thức thực hiện mà các lãnh đạo trẻ đã làm để nâng cao nhận thức về thách thức khí hậu cho học sinh trung học phổ thông và cộng đồng, và cũng để thúc đẩy sự gắn kết của động đồng với các hành động vì khí hậu.

Qua lăng kính khoa học, nghệ thuật, truyền thông và giáo dục, và với sự hỗ trợ của các nhà khoa học, nghệ sĩ, chuyên gia truyền thông, các nhà lãnh đạo trẻ và các em học sinh đã vô cùng sáng tạo thực hiện nghiên cứu, dựng phim hoạt hình, phim thử nghiệm, vẽ, viết chương trình dạy ngoại khóa và tổ chức các chiến dịch kêu gọi các câu chuyện, hình ảnh, bài hát về dòng sông để nâng cao nhận thức về thách thức khí hậu trong giới trẻ và cộng đồng.

Tôi rất vui được nhìn thấy giới trẻ ở Việt Nam ngày càng đóng vai trò chủ động và truyền cảm hứng trong các dự án hành động vì khí hậu. Hội đồng Anh sẽ rất vui được đồng hành và hỗ trợ các hoạt động này và chúng tôi mong chờ nhìn thấy sự tiếp nối và phát triển hình thức này.

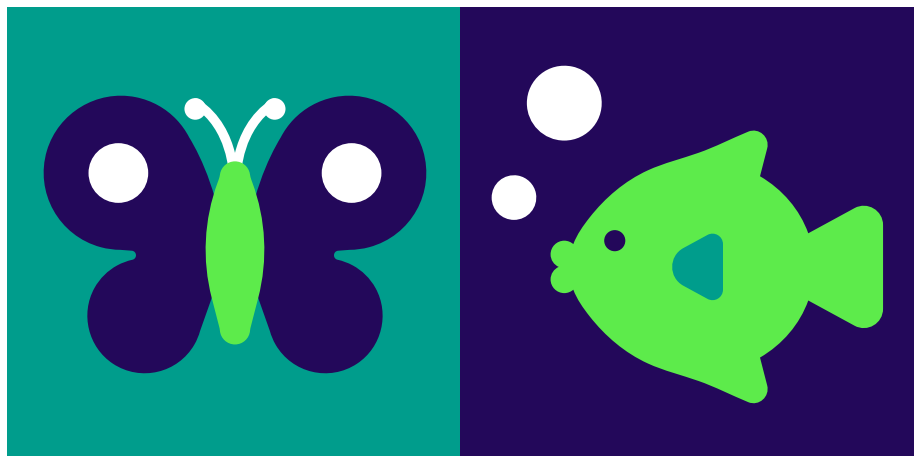
Thay mặt cho Hội đồng Anh, tôi xin chân thành cảm ơn Sở Giáo dục và Đào tạo tỉnh Đồng Tháp đã đồng hành thực hiện dự án cùng chúng tôi. Tôi xin cảm ơn các chuyên gia và nhà giáo về môi trường, các nhà khoa học, các nghệ sĩ, các chuyên gia truyền thông, các khách mời, các lãnh đạo trẻ, các em học sinh và tất cả các đối tác đã tích cực tham gia và truyền cảm hứng để dự án diễn ra thành công tốt đẹp.

Hãy cùng chúng tôi đọc các câu chuyện nhé!

Donna McGowan

Giám đốc

Hội đồng Anh tại Việt Nam

Mặn

“Ngày này ngày nay, tại vùng đồng bằng sông Cửu Long có bốn người bạn chơi rất thân với nhau. Họ là bộ tứ trứ danh nổi tiếng khắp vùng. Lúa Lóp Lép, Đất Đỉnh Đặc, Nước Núng Nính và cuối cùng là anh cả Nông Dân. Họ cùng nhau sống chung, hát ca và tạo ra những hạt gạo trắng ngần dẻo thơm mùi đất, trời, nắng, gió... Cho đến một ngày có một vài chuyện kỳ lạ đã xảy ra.

Một ngày nọ, Lúa Lóp Lép cảm thấy cơ thể mình bắt đầu có những dấu hiệu không ổn: chột lá non bị cháy trắng, cuộn lại và khô đi; cơ thể yếu ớt, mệt mỏi, không còn khả năng trổ bông; Đất Đỉnh Đặc thì ngày càng trở nên mặn chát, cả người thô ráp, nứt nẻ, oi nóng gắt gỏng như có hàng vạn hạt muối bất đắc dĩ ở đâu bám vào cơ thể; Nước Núng Nính vốn xởi lởi và phóng khoáng, chứng kiến những người bạn buồn bã, không hiểu nổi mình đã sai ở đâu khi những giọt nước của mình không khiến cho Lúa Lóp Lép hay Đất Đỉnh Đặc căng mọng sức sống. Anh Nông Dân thì khổ rồi, đất vỡ, nước mất, chèn gạo vơi. Giữa cơn nắng đỉnh đầu, họ quyết định có một cuộc nói chuyện thẳng thắn và cùng nhau đi tìm nguồn cơn của những điều lạ lùng này...”

(Trích sách truyện Chuyện của Mặn)

Qua lời kể của Lúa Lóp Lép và Đất Đỉnh Đặc, bạn có thể đoán ra điều lạ lùng ấy là gì không? Anh Nông Dân và Nước Núng Nính có thể làm gì để cải thiện tình trạng này? Một nhóm sinh viên năm nhất tại Cần Thơ đã giúp tìm ra câu trả lời cho bốn người bạn này.

Ảnh bìa 'Chuyện của Mặn'

Từ tháng 04 năm 2021 đến tháng 09 năm 2021, năm bạn sinh viên năm nhất mỗi toe, chưa có nhiều kinh nghiệm tham gia hoạt động cộng đồng, đã cùng nhau lập ra dự án Mặn. Dự án tập trung đánh giá tác động và tổn thương xã hội của xâm nhập mặn các giai đoạn 2019–2020 và 2020–2021 đến sinh kế và đời sống của cộng đồng người dân tại tỉnh Bến Tre. Đây là một trong sáu tỉnh tại đồng bằng sông Cửu Long chịu ảnh hưởng nặng nhất do xâm nhập mặn kể từ năm 2015 đến nay. Dự án Mặn đã truyền cảm hứng hành động vì môi trường và biến đổi khí hậu tới các bạn thanh niên và lãnh đạo trẻ.

“Mang hình thức là một dự án khoa học kết hợp truyền thông đầy ý nghĩa, “Mặn” không chỉ đánh giá được tác động của xâm nhập mặn đối với sinh kế của người dân mà còn chuyển hóa những thông tin khoa học trên thành một quyển sách trực tuyến dưới một góc nhìn mới lạ và dễ tiếp cận. Sau một khoảng thời gian đồng hành cùng “Mặn” với tư cách một thành viên của dự án, bản thân mình đã học thêm được những kiến thức mới, có được những trải nghiệm mới và đặc biệt là kết nối được thêm những người bạn mới. Từ đó, tự ý thức được vai trò và trách nhiệm của

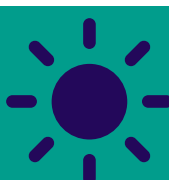
bản thân đối với các vấn đề môi trường và biến đổi khí hậu đã và đang xảy ra, đồng thời lan tỏa thông điệp tích cực đến cho cộng đồng nhằm kêu gọi những hành động bền vững hơn vì môi trường và xã hội” - chia sẻ của Quỳnh Trâm, thành viên dự án Mặn.

Khám phá, sáng tạo và dám thử thách - nhóm bạn đã lựa chọn hình thức báo cáo trực quan mới lạ và vô cùng sinh động thay cho cách làm báo cáo truyền thống. Đến đây, chắc hẳn các bạn cũng đã đoán ra, sách truyện Chuyện của Mặn chính là báo cáo trực quan của dự án Mặn. Thông qua các nhân vật và lời kể của các nhân vật, các biểu hiện của xâm nhập mặn cùng tác động của nó dần dần được phơi bày. Chuyện của Mặn cũng đã kể lại thực trạng khó khăn của cộng đồng dân cư sinh sống ở khu vực này, từ những ngày đầu bơ vơ thiếu thông tin và kinh nghiệm cho đến khi được trang bị kiến thức nhận biết và phòng chống.

Bằng hình thức kể chuyện gắn gũi kết hợp hình vẽ minh họa sinh động này, các bạn đã khiến cho một khối lượng lớn thông tin khoa học trở nên dễ dàng tiếp thu và ghi nhớ bởi bạn đọc ở mọi lứa tuổi. Sách truyện Chuyện của Mặn - báo cáo trực quan của dự án đã nhận được nhiều bình luận tích cực từ phía các bạn đọc giả: “Truyện của dự án rất hay và rất có ý nghĩa ạ.”; “Thật tuyệt vời! Đây là quyển sách truyện thật đáng để mong chờ.”

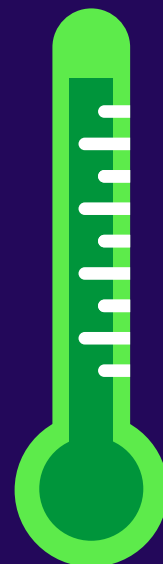
“Đến với dự án Dòng sông của Sự sống, em là một sinh viên năm nhất và chưa có nhiều kinh nghiệm về tham gia dự án hành động vì cộng đồng. Qua các buổi tập huấn của các anh chị ban huấn luyện đã cho em nhiều suy nghĩ tích cực và mong muốn đóng góp năng lực mình cho thành công của dự án” - Trần Nguyễn Hoàng Long, Trưởng nhóm dự án Mặn.

Dự án đã khép lại quãng thời gian khảo sát, nghiên cứu nhưng cũng mở ra các hướng tiếp cận mới cho việc lan tỏa các giá trị và nâng cao nhận thức về xâm nhập mặn bằng nghệ thuật và sáng tạo cho các bạn trẻ. Dự án Mặn đã truyền cảm hứng cho những bạn sinh viên chỉ mới năm nhất như Trần Nguyễn Hoàng Long chủ động tiến về phía trước, tiếp tục dám làm người dẫn đầu và làm điều mới.

Dự án Mặn áp dụng hình thức nghiên cứu khoa học về tình hình ngập mặn ở Bến Tre, và thể hiện kết quả nghiên cứu một cách sáng tạo qua câu chuyện tranh với các hình ảnh nhân hóa của lúa, đất, nước và người nông dân.

Bạn có thể đọc sách truyện Chuyện của Mặn tại đây.

Thành viên dự án:

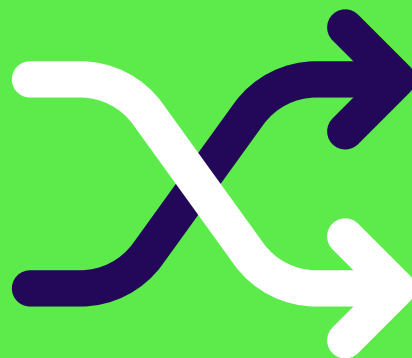
Trần Nguyễn Hoàng Long

Trần Long Hải

Lê Nguyễn Quỳnh Trâm

Nguyễn Thị Thuý Vy

Phan Kỳ Trung

DỰ ÁN CHỢ NỔI CÁI RĂNG

Chợ nổi Cái Răng

Đồng bằng sông Cửu Long có vị trí đặc biệt về đa dạng sinh học, phát triển nông nghiệp, giao thương sông nước và du lịch... Tuy nhiên, những ảnh hưởng của biến đổi khí hậu đã và đang có sự tác động mạnh mẽ đến khu vực này. Trong đó, có thể kể đến chợ nổi Cái Răng, thành phố Cần Thơ, một trong sáu chợ nổi tiêu biểu, sầm uất, nổi tiếng nhất cho nét văn hóa sông nước miền Tây.

Điều đáng buồn là mỗi ngày chợ nổi Cái Răng đón nhận khối lượng lớn rác thải xuống lòng sông từ các ghe hàng, tàu du lịch và người dân sinh sống quanh khu vực này. Với mong muốn mang lại một khu chợ nổi xanh, sạch, đẹp, một nhóm bạn trẻ là sinh viên và học sinh của thành phố Cần Thơ đã chung tay thực hiện dự án mang tên Chợ nổi Cái Răng. Dự án đã tạo ra sự dịch chuyển trong nhận thức và hành vi của một nhóm các bạn trẻ trong khảo sát, phân tích và truyền thông giảm thiểu rác thải nhựa, thu gom và tự quản lý rác thải đến cộng đồng dân cư sinh sống và buôn bán tại chợ nổi.

Tháng 3 năm 2021, dự án chính thức được khởi động với ba hoạt động chính gồm chuỗi tập huấn dành cho 17 bạn thành viên với các anh chị chuyên gia trong các lĩnh vực cộng đồng, thiết kế và thống kê số liệu; lập kế hoạch xây dựng nội dung và thiết kế phiếu khảo sát; hợp tác truyền thông nhằm gia tăng hiệu quả truyền thông và nâng cao nhận thức trong cộng đồng và các bạn trẻ.

Tôn Nữ Vân Anh, thành viên dự án dự án hợp tác truyền thông với dự án Chợ nổi Cái Răng chia sẻ: “Mình khao khát được trải nghiệm những thay đổi mới mẻ về môi trường ở chợ nổi Cái Răng sau khi hoàn thành dự án. Sau một khoảng thời gian đồng hành cùng nhau, mình mong muốn thế hệ mai sau sẽ nhìn nhận và ý thức hơn với chợ nổi nói riêng và môi trường nói chung.”

Bắt đầu từ những trang giấy trắng, chỉ sau sáu buổi tập huấn, các bạn đã có thể tự mình thiết kế các mẫu khảo sát, thu thập thông tin, cũng như tự tin phân tích thông

tin và tổng hợp thành báo cáo. Cuộc khảo sát không chỉ nhận được sự ủng hộ nhiệt tình từ các bạn học sinh, sinh viên tại Cần Thơ mà còn từ các tiểu thương, người dân chợ nổi (42 phiếu khảo sát), và các đối tượng khác bao gồm cả khách du lịch tham quan chợ nổi (70 phiếu khảo sát trực tuyến).

"Rất nhiều cô chú quan tâm đến vấn đề môi trường, và biết rõ những gì nhóm dự án đang làm. Vấn đề mà họ gặp phải là không được cung cấp đủ công cụ để bảo vệ môi trường một cách bài bản." - Hoàng Sơn, thành viên dự án hợp tác truyền thông với dự án Chợ nổi Cái Răng.

Báo cáo trực quan Tiếng lòng chợ nổi là minh chứng rõ ràng cho sự sáng tạo vượt bậc của các bạn thành viên không chỉ trong việc thu thập và phân tích các thông tin từ khảo sát thu được mà qua việc sử dụng hình thức vẽ minh họa, đặt vấn đề từ cuộc đối thoại rất đời thường giữa Ghe Ông và Ghe Cháu, đã không gây áp lực về các con số cho người đọc mà rất dễ tiếp thu, dễ đi vào lòng người.

"Ngày xưa, nước sông chợ nổi mình rất sạch, ta chở du khách đi lại cũng dễ dàng. Còn bây giờ chở khách, mái chèo, chân vịt của ta cứ hay bị mấy cái bọc vướng vô, khổ thiệt! Nhìn quanh đâu đâu cũng rác..." - Tiếng lòng của Ghe Ông, trích từ báo cáo trực quan Tiếng lòng chợ nổi.

"Chắc bà con cũng nhận thức được vấn đề rồi, nên con thấy họ tâm sự với nhau về mấy ý tưởng như: hạn chế đồ nhựa, quản lý rác... kìa ông! 43% nâng cao nhận thức hạn chế đồ nhựa, 47% tự quản lý rác thải, 10% cải thiện chính sách thu gom. Tuy rằng hiện tại chợ nổi vẫn còn nhiều rác trên sông nhưng con tin là mọi người đã trở nên có ý thức hơn và sẽ có những giải pháp hay để đem lại dòng sông trong trẻo như ngày nào." - Tinh thần lạc quan của Ghe Cháu, trích từ báo cáo trực quan Tiếng lòng chợ nổi.

Có lẽ, đây chính là tiếng lòng của người dân chợ nổi khi tham gia khảo sát và tinh thần lạc quan, hành động vì môi trường của các bạn trẻ nơi đây. Vậy nên, báo cáo trực quan

“Dự án rất hay và bổ ích, mong có thêm nhiều dự án như vậy nữa ạ.” - bình luận của bạn Chính Hoàng Văn. Thậm chí, có nhiều bạn ngỡ ý được góp sức hành động: “Dự án có tuyển tình nguyện viên vứt rác không?” - bình luận của bạn Trần Nguyễn Bảo Hân.

“Một dự án ý nghĩa, ý nghĩa không chỉ với các thành viên trong dự án mà còn ý nghĩa với tất cả mọi người.” - Lý Khánh Trân, thành viên dự án Chợ nổi Cái Răng.

“Em đã có trong mình một tình yêu môi trường để đủ sức tham gia vào các dự án về môi trường khác.” - Trần Ngọc Minh, thành viên dự án Chợ nổi Cái Răng.

Tiếng lòng chợ nổi nhận được nhiều lượt yêu thích, chia sẻ và bình luận từ các bạn trẻ trong độ tuổi thanh thiếu niên đang học tập và sinh sống ở vùng đồng bằng sông Cửu Long.

Dự án Chợ nổi Cái Răng kết thúc vào tháng 10 năm 2021. Thời gian tám tháng không quá dài nhưng đủ để khơi dậy cảm hứng, tình yêu và trách nhiệm với môi trường, nhen nhóm con đường và đặt nền móng đầu tiên trong tâm thức của các bạn trẻ tại vùng đồng bằng sông nước này. Các bạn chính là thế hệ tương lai, thế hệ góp phần đánh giá rõ thực trạng biến đổi khí hậu thời gian qua, từ đó có hành động đúng đắn bảo vệ môi trường hiệu quả và đóng góp vào sự phát triển bền vững của vùng đồng bằng sông Cửu Long trong tương lai.

Dự án Chợ nổi Cái Răng áp dụng hình thức nghiên cứu khoa học, khảo sát, phỏng vấn người dân và cộng đồng về tình hình rác thải tại đây. Dự án cũng đã truyền thông kết quả nghiên cứu một cách sáng tạo với câu chuyện giữa Ghe Ông và Ghe Cháu – những nhân vật rất gần gũi với cộng đồng người dân chợ nổi.

Bạn có thể đọc câu chuyện Tiếng lòng chợ nổi [tại đây](#).

Thành viên dự án:

Trần Long Hải
Trần Nguyễn Hoàng Long
Phạm Cẩm Tú
Võ Thị Kiều Anh

Đường đi của Muối

Bằng hình thức phim thể nghiệm mới lạ độc đáo, “Đường đi của Muối” đã khơi gợi, đánh thức nơi người xem những xúc cảm mạnh mẽ, đồng thời mở ra những góc nhìn đa chiều về hiện thực ngập mặn khốc liệt, nhức nhối ở Đồng bằng sông Cửu Long (ĐBSCL).

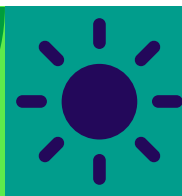
Bộ phim gồm hai phần Ký ức sông (Memoires of the River) và Đất khát (Thirsty Land) – được dựng từ những thước quay có sẵn ghi lại hình ảnh thực tế về cảnh quan, thiên nhiên miền Tây và cuộc sống sinh hoạt đời thường của người dân nơi đây, kết hợp với âm nhạc thể nghiệm phóng khoáng và chuyển động tự do ngẫu hứng, giàu biểu cảm của nghệ sĩ múa. Không chủ đích xây dựng một câu chuyện cụ thể hay trình bày một thông điệp rõ ràng, ở Đường đi của Muối,

mọi cấu trúc tự sự bị phá vỡ, ngôn ngữ thị giác và âm thanh hòa quyện sống động để tạo nên một thế giới vừa quen vừa lạ, vừa hiện thực, gần gũi, vừa mơ hồ, đầy ám ảnh.

“Nguồn nước cạn kiệt, từng lớp đất bị nhiễm mặn, cằn cỗi, khô héo, quần quai gồng mình nuôi những hạt lúa nảy mầm... những phân cảnh lồng ghép lên nhau, nhịp trống hòa cùng điệu múa điêu luyện của người nghệ sĩ, tất cả hoà quyện như muốn nói lên tiếng lòng của đất, của nước và của con người nơi vùng ĐBSCL. Bộ phim là lời cảnh tỉnh, lời nhắc nhở trước nạn ngập mặn đã lấy đi hàng ngàn cơ hội sống của vạn vật cũng như người nông dân.” - một khán giả chia sẻ.

Cảnh tĩnh từ phim Đường đi của Muối, phần 2: Đất khát

Khám phá, sáng tạo và dám thử thách - nhóm bạn đã lựa chọn hình thức báo cáo trực quan Đường đi của Muối (The Way of Salt) là dự án được thực hiện bởi bốn bạn trẻ: Lê Nguyễn Quỳnh Trâm, Ngô Đào Hải Đăng, Bùi Nguyễn Phương Nhi, Mỹ Nguyễn cùng sự dẫn dắt của nhà làm phim độc lập, nghệ sĩ thị giác Mzung Nguyễn, với mục tiêu tạo nên sự thay đổi trong nhận thức và hành động của người dân địa phương, lan tỏa thông điệp mang tính thời sự đối với các vấn đề xâm nhập mặn tại ĐBSCL và kêu gọi nhiều hành động bền vững hơn với môi trường, xã hội.

Hải Đăng cho biết phim thể nghiệm còn khá mới lạ đối với phần đông công chúng, hình thức nghệ thuật này tuy không dễ hiểu và nắm bắt nhưng lại vô cùng hấp dẫn, thu hút, tạo sự tò mò cho khán giả. “Thay vì đưa ra một thông điệp cụ thể, chính sự không rõ ràng và trừu tượng trong ngôn ngữ của nó đã mở ra không gian vô tận để khán giả chiêm nghiệm, suy tư và cảm nhận theo cách của mỗi người, nó chất vấn, buộc họ phải nhìn sâu hơn vào vấn đề để tự đưa ra câu trả lời của riêng mình.”

“Việc tiếp cận về biến đổi khí hậu bằng phim thể nghiệm hay các tác phẩm nghệ thuật nói chung có sức ảnh hưởng mạnh. Phim thể nghiệm thông qua hình ảnh, âm thanh có thể tác động trực tiếp đến các giác quan, cùng với những hình ảnh trừu tượng sẽ khơi gợi, mở ra nơi người xem nhiều suy nghĩ hơn”, một khán giả bình luận.

Một điều đáng chú ý nữa về dự án chính là toàn bộ tư liệu hình ảnh trong phim đều do cộng đồng đóng góp. Quỳnh Trâm, trưởng dự án cho biết đây là thành quả của một chiến dịch kêu gọi đầy sôi nổi và truyền cảm hứng. Trong vòng một tháng, nhóm đã nhận được rất nhiều hình ảnh, thước phim quý giá từ các nguồn khác nhau như cá nhân, tổ chức cho đến các kênh báo, đài, các phóng viên, biên tập viên tại địa phương.

“Với một dự án cộng đồng, quan trọng nhất nó phải đến từ nguồn lực cộng đồng”, Hải Đăng nói điểm sáng của dự án Đường đi của Muối chính là khả năng huy động, gắn kết và lan tỏa mạnh mẽ ngay từ lúc bắt đầu, tất cả mọi người đều có thể tham gia vào quá trình xây dựng phim và trở thành một phần của tác phẩm – “một hành trình sáng tạo tập thể và gắn kết cộng đồng đầy ý nghĩa”.

Nhìn lại hành trình sáu tháng gắn bó với “Đường đi của Muối”, Quỳnh Trâm bồi hồi: “Dự án thực sự đã đem đến cho mình rất nhiều cảm xúc, mình cảm thấy mình như một ‘phiên bản’ tốt hơn sau khi được tham gia học tập và trải nghiệm. Với cương vị là trưởng nhóm, mình thực sự hạnh phúc khi dự án đã nhận được rất nhiều sự quan tâm của mọi người và hạnh phúc hơn khi đã truyền tải được thông điệp về môi trường và biến đổi khí hậu, cùng những tác động không mong muốn từ vấn đề xâm nhập mặn tại ĐBSCL”.

Dự án Đường đi của Muối đã áp dụng hình thức nghệ thuật và truyền thông qua loại hình phim thể nghiệm để truyền tải nội dung về tình hình xâm nhập mặn của vùng đồng bằng Sông Cửu Long.

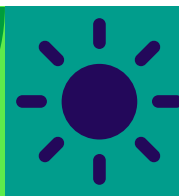
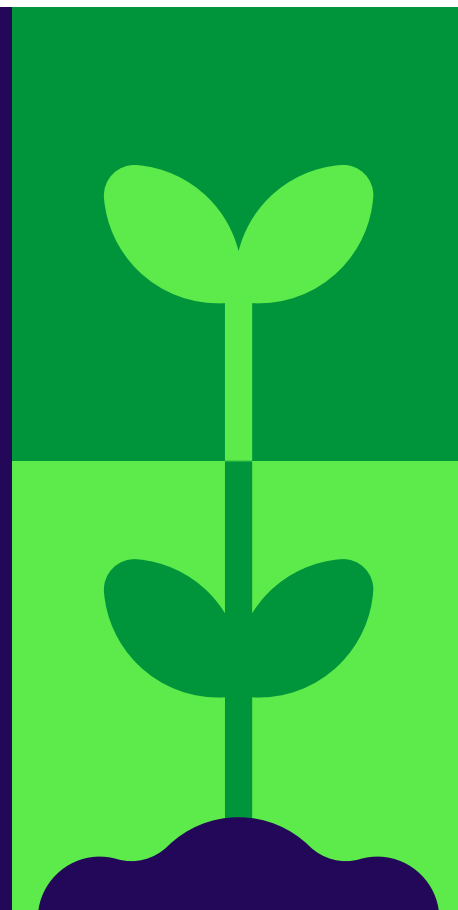
Bạn có thể xem hai tập phim Đường đi của Muối tại đây:

Ký ức sông: [tại đây](#)

Đất khát: [tại đây](#)

Thành viên dự án

Lê Nguyễn Quỳnh Trâm

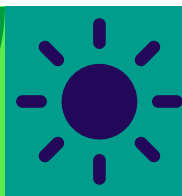
Trích từ phim Cái chết của dòng sông

Cái chết của dòng sông

Phim ngắn hoạt hình *Cái chết của dòng sông* mở đầu bằng một đám ma, với hình ảnh một ông lão đứng bên một dòng chảy đen kịt, với câu nói khiến chúng ta không khỏi tò mò đám ma này của ai? Họ chết như thế nào nào? Và hơn cả, “sống với nhau cả đời, vậy mà hôm nay, nó bỏ tôi mà đi”, dường như ông lão đang muốn nói tới một người bạn thân thiết đã đồng hành lớn lên trưởng thành cùng ông. Phải mất vài khung hình tiếp theo, ta mới chợt nhận ra, người bạn thân thiết đó chính là dòng sông của chúng ta đã từng lớn lên từ tuổi ấu thơ.

Câu chuyện xoay quanh cuộc đời của dòng sông qua lăng kính cuộc đời của một con người, của nhiều con người, của những nhân chứng lớn lên cùng dòng sông và chấp nhận nhìn dòng sông “chết” trước mình, để đi sâu vào quá trình biến đổi khí hậu, biến đổi môi trường, biến đổi do tự nhiên hay do nhân loại đã làm cho dòng sông “qua đời”.

Thủ pháp nhân cách hóa không còn mới lạ trong kể chuyện, nhưng kể sao cho độc đáo, cho cuốn hút và khiến người xem thấm thía thì chỉ bằng những khung hình gương mặt, màu nước, sinh vật đơn giản, các bạn trẻ đã hết sức sáng tạo khi lột tả đến tận cùng những biến đổi của dòng sông song song với sự phát triển của con người. Từ màu xanh hiền hoà trong vắt thuở thiếu thời tới màu nâu xám u tối trong những tháng ngày giao thương buôn bán tấp nập, và sau cùng chỉ còn là màu đen ngập những rác thải nhựa buồn bã khi con người cũng đã xé chiều tóc bạc. “Hình thành bởi sự phát triển của con người, mất đi cũng bởi sự phát triển của con người”, dòng sông có tên nay có tuổi, già đi ốm yếu rồi lụi tàn tưởng chừng như lẽ tự nhiên. Nhưng sự đối lập giữa lời nói và việc làm, giữa sự khẳng khẳng gắn kết trong trí nhớ của con người với hành động vô tình nhẫn tâm đổ chất thải lên dòng sông ở lần hẹn gặp cuối cùng, giữa dòng tiếc thương trong cáo phó, sự im lìm

buồn bã của người đưa tang, với chính việc thả trôi những xác rác thải nhựa trong sự khốc thương cuối cùng đây, đã làm nổi bật sự trái ngược với quy luật tự nhiên nhất của nhân loại trong hệ sinh thái này.

Đây là một dự án phim ngắn hoạt hình được thực hiện bởi các bạn trẻ - những sinh viên đang sống và học tập tại thành phố Hồ Chí Minh phối hợp với các em học sinh trung học phổ thông thành phố Sa Đéc, tỉnh Đồng Tháp. Nhóm dự án đã thành công qua bộ

phim nhằm đánh động về tình hình ô nhiễm các dòng sông, với 52.100 lượt xem trên Facebook, 23.280 lượt xem trên YouTube, 30.600 lượt xem trên Facebook các đối tác truyền thông. Ngoài ra, “Cái chết của dòng sông” đã chạm đến khán giả về gia tăng sự nhận thức về ô nhiễm rác thải sinh hoạt trên con sông Cửu Long.

Nguyễn Trần Mai Chi - Trưởng dự án chia sẻ: “Tuy phải xây dựng phim hoàn toàn trực tuyến giữa các thành viên có khoảng cách địa lý rất xa, dự án vẫn rất may mắn đã tìm ra được những ý tưởng thú vị, những thông điệp sâu sắc vượt ngoài mong đợi đến từ các bạn học sinh tại đồng bằng sông Cửu Long và đội ngũ làm phim thông qua những buổi họp trực tuyến. Với những kết quả đạt được của dự án về mặt truyền thông, dự án tin rằng bản thân phim ngắn chúng mình truyền tải cũng chính là một thông điệp bất ngờ ngoài dự đoán trong khuôn khổ dự án Dòng sông của Sự sống.”

“Phim khiến cho tôi phải suy nghĩ lại về những thờ ơ của bản thân đối với thiên nhiên và những lần vứt rác vô tội vạ xuống sông.” - Nguyễn Thị Mai Sương, sinh viên, quê quán Long An chia sẻ.

Trương Thị Kiều Duyên, học sinh lớp 12, sinh sống tại An Giang đã nhấn mạnh “Bộ phim với nội dung về một thực trạng không quá mới mẻ nhưng như một cái tát mạnh làm thức tỉnh ý thức trong mỗi con người”.

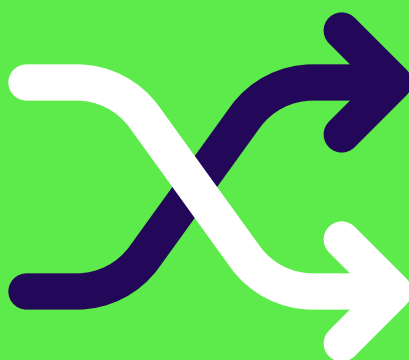

©British Council

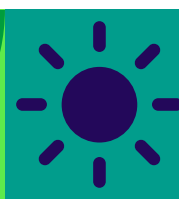
Dự án Cái chết của dòng sông thông qua hình thức nghệ thuật kể chuyện qua hoạt hình để thể hiện hình ảnh một dòng sông chuyển mình vì tác động của con người và biến đổi khí hậu theo thời gian. Hình ảnh hoạt họa và đầy cảm xúc đã mang lại hiệu quả truyền thông rất cao cho dự án và cộng đồng xem phim.

Bạn có thể xem phim [tại đây](#).

Thành viên dự án:

Nguyễn Trần Mai Chi

@Mzung Nguyễn

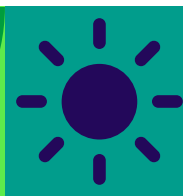
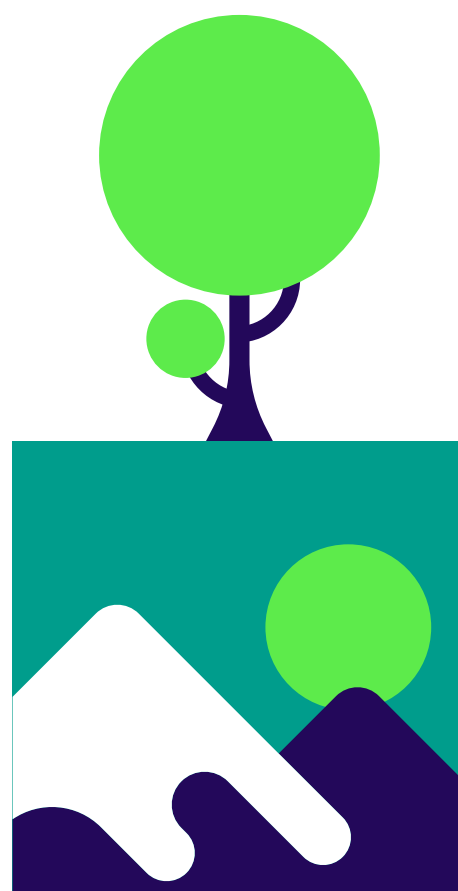
Performance eARTh

(tạm dịch Màn trình diễn của trái đất)

Biến đổi khí hậu và những hệ quả của nó không chỉ là đề tài xuất hiện thường xuyên trong các bộ phim khoa học giả tưởng mà còn xuất hiện ngày càng nhiều trong các thực hành nghệ thuật đương đại. Performance eARTh đã thành công trong việc dùng nghệ thuật để mở ra các đối thoại đa ngành, đa chiều, mang đến cho người xem một hướng tiếp cận mới về thực hành nghệ thuật và biến đổi khí hậu, gợi mở những suy ngẫm và suy tưởng về tương lai.

“Sông Mekong và những gì nằm sâu trong lòng của nó hay con người với những gì tồn tại trong tâm thức đều là những điểm tương đồng rất có tính kết nối. Các tác phẩm này ngoài sự lưu tâm về một con sông còn đề cao những giá trị tốt đẹp nhất của chính chúng ta - là những điều cần được lưu trữ.” - nhà làm phim độc lập, nghệ sĩ đa phương tiện Mzung Nguyễn.

Với sáng kiến vô cùng sáng tạo, dự án đã sử dụng 21 bức tranh kỹ thuật số kết hợp với một số bức ảnh chụp

của tác giả Mzung Nguyễn để thể hiện các câu chuyện môi sinh, thiên nhiên và động vật hoang dã qua thước phim trải nghiệm đầy lôi cuốn. Không phải hình ảnh phản chiếu thường thấy qua đôi mắt, 21 bức tranh là hình ảnh phản chiếu qua tâm thức, biến hoá từ lưu trữ của ký ức và những liên tưởng. Một dòng sông chìm trong sắc đỏ lạ thường, sự sống được gói trong những chiếc túi nilon, những khuôn mặt che kín như xác ướp, những chú cá biết bay hay mặt trăng lặn lẽ bập bênh trôi... Mỗi bức tranh mang đến cho người xem liên tưởng và cảm xúc mãnh liệt về dòng sông Cửu Long và sự sống đang hấp hối nơi đây.

“Mọi thứ quá bất thường, bị đứt gãy. Nó không còn bình thường như xưa nữa. Người ta đâu có cho nó thở đâu, người ta có cho cây mọc đâu. Người ta chỉ cho nhà mọc, những khối nhà vô tri như vậy và người ta tham lam, thì tôi nghĩ đây là một đề tài quá rộng cho một nghệ sĩ sáng tác.”
- Họa sĩ Trung Nghĩa chia sẻ quan điểm về

áp lực lên môi trường”. Khi tạo ra một tác phẩm, chị luôn suy nghĩ mọi cách để không tạo ra thêm rác, chất thải hay lãng phí thêm một nguồn tài nguyên. Các thực hành nghệ thuật của Mzung Nguyễn được xây dựng phần lớn từ các nguyên liệu tái chế như khung tranh cũ, giấy báo cũ, các loại giấy có dễ phân hủy, tan trong nước...

21 bức tranh kỹ thuật số kết hợp với một số bức ảnh chụp của tác giả Mzung Nguyễn khiến cho những người trẻ phải tự vấn, rằng chúng ta quá thờ ơ và thiếu hiểu biết về môi trường chúng ta đang sinh sống hay quá ít quan tâm đến những tác động trực tiếp, gián tiếp của chúng ta đối với môi trường? Và rồi chúng ta sẽ tiếp tục tiến vào tương lai với hành trang là rác thải và ô nhiễm môi trường? Câu trả lời thuộc về các bạn trẻ và hành động của các bạn ngày hôm nay.

Dự án nghệ thuật môi sinh Performance eARTh đã tạm khép lại chuỗi hoạt động đầu tiên vào tháng 09 năm 2021 và lại tiếp

biến đổi khí hậu và sáng tác của mình trong chuỗi đối thoại “Bảy ngày sáng tạo” dành cho các bạn trẻ.

Nghệ thuật, âm nhạc, phim ảnh đều là những thứ được giới trẻ quan tâm và đặc biệt yêu thích. performance eARTh thu hút khán giả trẻ không chỉ bởi yếu tố nghệ thuật, tính độc bản, hay sự mới lạ mà còn bởi cách thực hành nghệ thuật nhất quán của tác giả Mzung Nguyễn, đó là “không gây

tục mở ra các hoạt động tiếp nối vào tháng 02 năm 2022. Mỗi hoạt động đều để lại ấn tượng sâu đậm trong lòng công chúng, lan tỏa thông điệp hành động vì môi trường vì trái đất. Mong rằng chuỗi hoạt động của dự án nghệ thuật môi sinh Performance eARTh sẽ tiếp tục nối dài, tiếp tục đem đến năng lượng tích cực cho công chúng, cho giới trẻ, những người yêu nghệ thuật và những người hoạt động vì môi trường.

Thành viên dự án
Phạm Thị Hồng Thắm
Mzung Nguyễn
Minh Thư Hà

Performance eARTh là dự án hướng tới những hoạt động nghệ thuật và văn hoá nhằm khơi gợi đối thoại giữa các chuyên gia trong lĩnh vực môi trường và nghệ thuật với công chúng trẻ tuổi về chủ đề môi trường trong nghệ thuật theo một cách tiếp cận đa chiều, từ duy nghiệm sâu sắc cho đến những phản biện mới mẻ.

Xem thêm 21 bức tranh kỹ thuật số R I V E R S của nhà làm phim độc lập, nghệ sĩ đa phương tiện Mzung Nguyễn [tại đây](#).

©Mzung Nguyễn

Chuyện kể từ vùng Đồng Tháp Mười

Chuyện kể từ vùng Đồng Tháp Mười

Ai ở miền Tây có nhớ mấy câu chuyện cha mẹ kể ngày xưa? Mùa nước nổi cá linh nhiều đến nỗi người ta đóng cá mà không cần quăng lưới. Chuyện cá cơm trù phú, chuyện mùa nước nổi ngồi xuống hái bông súng ma, chuyện đi đồng bắt cá mò cua với những câu hò câu hát chân quê, những thứ trò chơi tuy nhợt nhạt nhưng vui, bình dị mà đông đầy yêu thương, ấm áp...

Mấy chục năm trở lại đây, vùng đồng bằng đã thay đổi chóng mặt bởi biến đổi khí hậu và quá trình đô thị hóa. Mùa nước nổi không còn cá giăng đầy lưới, mấy đứa nhỏ cũng mất dần cái thú tắm sông của ông cha ngày trước. Chuyện kể ngày xưa ngày xưa ấy cũng theo thời gian, theo bước chân con người rời đi mà nhòa vào dòng thời gian. Một vùng Đồng Tháp Mười đẹp như truyện cổ tích chỉ còn rơi rớt trong ký ức mơ hồ của những con người đã từng sống qua những ngày tháng ấy. (Trích từ video kể chuyện của dự án Chuyện kể từ vùng Đồng Tháp Mười)

Năm 2021, ba bạn trẻ là Xuân, Tiên và Quỳnh đã quyết định khởi xướng dự án Chuyện kể từ vùng Đồng Tháp Mười nhằm ghi lại ký ức tập thể của những người dân

sống ở nơi đây, mang những câu chuyện mang vẻ đẹp thuần khiết về hệ sinh thái vùng Đồng Tháp Mười đến với các thế hệ trẻ ngày nay dù chưa từng sống qua một vùng Đồng Tháp Mười như thế, phần nào giúp các bạn trẻ thêm quyết tâm gìn giữ hệ sinh thái nơi đây.

“Nếu có về lại vùng Đồng Tháp Mười mùa nước nổi quê tôi, bạn hãy ghé thăm rừng Tràm Chim ngồi trên chiếc xuống ba lá chiêm ngưỡng đôi bàn tay khéo léo của những cô gái uyển chuyển đưa từng cái mái dầm lên xuống trên mặt nước gợn gợn một màu xanh biêng biếc; thả hồn vào những làn gió mát lành ở nơi đây; thưởng thức món lẩu mắm thơm lừng mùi mắm cá linh với rổ rau thập cẩm đầy màu sắc mỗi loại mỗi vị - cái giòn tan của cây súng trắng, cái đặng đặng của bông điên điển hay bùi bùi của những trái bí non chưa kịp lớn trái đã bị úng thân khi trầm mình trong con nước quá lâu” - trích tác phẩm dự thi Chuyện con nước ngày xưa của tác giả Nguyễn Thị Kim Mộng.

“Buổi tối thì là khoảng thời gian đầy mơ mộng. Khi cha tôi đi thả lưới trên chiếc xuống nhỏ thì tôi lúc nào cũng xin đi theo. Mặc dù đi theo không có làm phụ gì mà cha

vẫn cho đi. Rồi tôi nằm ngửa trên chiếc xuồng, ngắm trăng và sao lấp lánh trên bầu trời, chiếc xuồng thì cứ lắc qua lắc lại tạo cảm giác lâng lâng khó tả lắm.” - trích tác phẩm dự thi Chuyện con nước ngày xưa của tác giả Nguyễn Thị Kim Ngân.

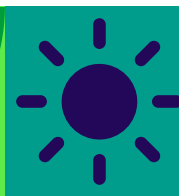
Các bài viết đóng góp cho dự án đến từ các bạn rất trẻ, rất mới, gần như lần đầu tiên đến với cách kể chuyện này. Các câu chuyện chân thực, gần gũi, vừa là hoài niệm, vừa là minh chứng rõ ràng cho sự trù phú đã từng có của hệ sinh thái và con người vùng đất này. Có câu chuyện là kỷ ức về một miền đất đẹp thuần khiết, mệnh mang với nhiều thói quen thường thức tao nhã như mang trà bỏ vào nhụy hoa sen rồi buộc lại, cho trà thấm đẫm hương thơm. Lại có câu chuyện là cả một khung trời tuổi thơ khởi lên trong tâm trí với đám bạn lăn lộn giữa trưa nắng hè, mò cua, xúc cá lúc mùa nước lên... Hơn 40 bài viết được gửi về phần nào cho chúng ta thấy được cuộc sống hiện đại đã làm thay đổi hệ sinh thái vùng Đồng Tháp Mười như thế nào, chúng ta đã đánh mất những gì và chúng ta - những người trẻ cần hành động gì ngay bây giờ để có thể gìn giữ được bao nhiêu.

“Với trọng tâm nằm ở các câu chuyện kỷ ức về đồng bằng ngày xưa, em luôn cảm thấy bồi hồi trong suốt quá trình vận hành dự án vì những câu chuyện được gửi về dự án đã làm sống dậy nhiều kỷ ức đẹp gắn bó với vùng đồng bằng khi còn nhỏ. Những câu chuyện nhóm nhận được đều là những mảnh kỷ ức đáng trân trọng của những người con vùng đồng bằng, có chuyện vui, cũng có chuyện buồn. Khi đọc những câu chuyện này, tụi em có thể cảm nhận được tình yêu của người viết đối với đồng bằng và cũng được cuốn theo dòng cảm xúc đó. Điều này, cũng như nhận thức rằng dự án có thể tạo ra giá trị và ý nghĩa cho tương lai của đồng bằng dù rất nhỏ, đã tiếp thêm động lực cho tụi em rất nhiều trong lúc vận hành dự án”, Hồng Xuân, thành viên dự án Chuyện kể từ vùng Đồng Tháp Mười.

Dự án Chuyện kể từ vùng Đồng Tháp Mười đã khép lại với những sản phẩm lưu giữ kỷ ức về một vùng đất hào sảng và trù phú gồm một tập san và một phim tư liệu ngắn. Nếu tập san là những lời kể đa dạng được cô đọng trên giấy, thì video kể chuyện ngắn tái hiện hình ảnh vùng Đồng Tháp Mười trong kỷ ức của những thế hệ khẩn hoang vùng đất này. Đồng Tháp Mười bước ra từ lời kể, không mỹ miều hay lăm lăm vật chất như hiện tại nhưng cũng đủ làm lòng người bồi ngùi khi nhớ lại. Thời ông bà ngày trước, thiên nhiên đẹp mơ màng và ưu ái con người. Những điều ấy chỉ khi mất đi, con người ta mới biết trân quý.

Mỗi ngày trôi qua trên hành trình này là một ngày tụi mình được học, biết, và thêm yêu thương về môi trường, con người, văn hóa và tri thức bản địa nơi đây. Nhìn lại, thật sự biết ơn vì đã nhận được sự tin tưởng của những nhà nghiên cứu về sông Cửu Long và đồng bằng sông Cửu Long (ĐBSCL), các anh chị ở các lĩnh vực chuyên môn khác trong và ngoài nước, những cô chú nông dân sống ở Đồng Tháp Mười, các anh chị gửi câu chuyện kỷ ức trong suốt quá trình tụi mình thực hiện dự án. Mỗi người ở một thế hệ, một lĩnh vực, nhưng đều một lòng hướng về sự phát triển bền vững của ĐBSCL - chia sẻ của Hồng Xuân và Hà Tiên, hai thành viên chủ chốt của dự án Chuyện kể từ vùng Đồng Tháp Mười.

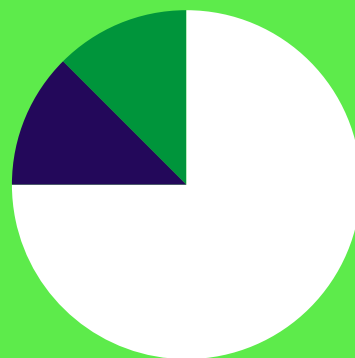
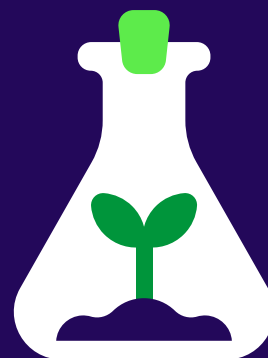

Dự án Chuyện kể từ vùng Đồng Tháp Mười tập trung vào việc ghi nhận ký ức tập thể của người dân sống ở vùng Đồng Tháp Mười - những người đã và đang chứng kiến sự thay đổi về đa dạng sinh học của vùng đất ngập nước này trong những thập kỷ qua.

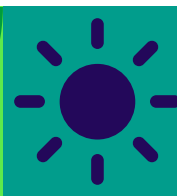
Bạn có thể xem phim tư liệu ngắn [tại đây](#), và tập san về những câu chuyện kể từ vùng Đồng Tháp Mười [tại đây](#).

Thành viên dự án:

Lê Nguyễn Hồng Xuân
Lê Thị Hà Tiên
Nguyễn Thị Như Quỳnh

©British Council

Hành động cùng nhau

Hành động cùng nhau – Dòng sông của Sự sống là dự án nâng cao nhận thức của nông dân tại làng hoa Sa Đéc, tỉnh Đồng Tháp về việc sử dụng thuốc bảo vệ thực vật trong trồng hoa thông qua hoạt động khảo sát, phỏng vấn do các em học sinh trường Trung học phổ thông (THPT) thành phố Sa Đéc trực tiếp thực hiện với sự hỗ trợ của các thầy cô giáo đã tham gia dự án Dòng sông của Sự sống.

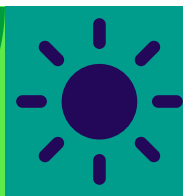
Chỉ trong một thời gian ngắn, từ tháng 8 đến tháng 9 năm 2021, một nhóm năm bạn học sinh trường THPT thành phố Sa Đéc đã tìm hiểu về tác hại của việc sử dụng chế phẩm nông nghiệp không đúng cách tại làng hoa Sa Đéc bằng hình thức trò chuyện cùng các cô, bác nông dân về thói quen sử dụng các chế phẩm này. Sau đó, các em đã thể hiện những thông tin mình thu thập được qua những video clip tự quay, dựng – cũng là các tác phẩm dự thi cuộc thi trực tuyến Tiếng lòng của người nông dân.

“Qua dự án này, em mong rằng chúng ta sẽ có nhận thức đúng đắn hơn về thuốc bảo vệ thực vật cũng như sử dụng chúng sao cho an toàn và hiệu quả.” – chia sẻ của bạn Lê Thị Như Huỳnh, thí sinh tham gia cuộc thi Tiếng lòng của người nông dân.

Điều đặc biệt của cuộc thi này là mỗi học sinh đều trực tiếp trò chuyện cùng các cô, bác nông dân là những người trồng hoa về việc sử dụng thuốc bảo vệ thực vật và những biện pháp họ dùng nhằm bảo vệ bản thân trước tác hại của các hóa chất này. Có bạn thực hiện phỏng vấn qua điện thoại, cũng có bạn đến tận làng hoa để ghi hình, phỏng vấn.

Qua những câu hỏi tưởng chừng như chỉ phục vụ mục đích tìm hiểu thông tin của các em, có thể thấy những người nông dân cũng đã phần nào nhận thức được sự nguy hại của việc sử dụng thuốc bảo vệ thực vật và có ý thức giảm thiểu tác động của quá trình này tới môi trường và sức khỏe của bản thân.

Bài dự thi của bạn Lê Thị Như Huỳnh, học sinh lớp 10A2 trường THPT thành phố Sa Đéc là một ví dụ. Trong đoạn phim ngắn gần bốn phút của mình, Huỳnh trực tiếp phỏng vấn bác Lê Minh Thành, một người trồng hoa, tại vườn.

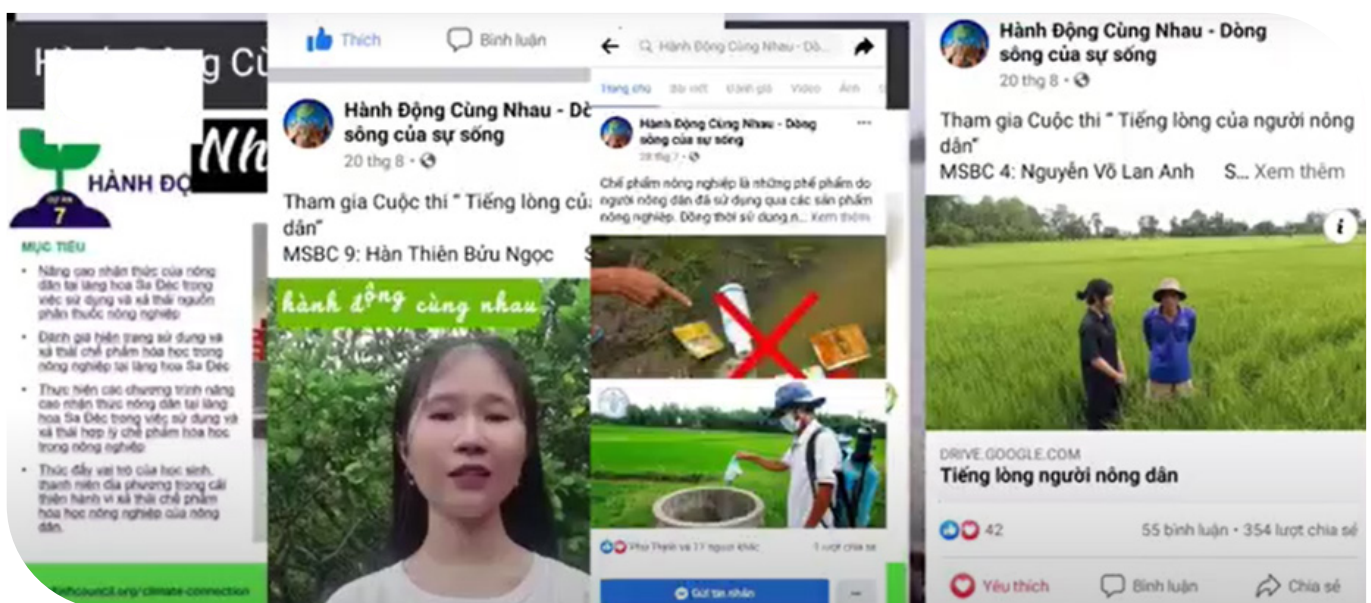
- Em đặt câu hỏi: “Vậy mỗi khi sử dụng thì chú dùng liều lượng như thế nào?”
- Chú Thành trả lời: “Liều lượng thì mình dùng theo hướng dẫn trên bao bì, nhãn mác chứ cũng không nên dùng quá liều lượng, lạm dụng quá thì nó ảnh hưởng đến môi trường, đến đời sống của con người.”
- Huỳnh hỏi tiếp: “Vậy sau khi mình xịt xong thì mình xử lý các rác thải đó (bao bì thuốc bảo vệ thực vật) như thế nào ạ?”
- Chú Thành ngay lập tức cúi xuống nhặt chiếc bao bì rỗng dưới đất, cho vào túi ni-lông và buộc kín lại, trả lời: “Mình bỏ vô bịch rồi đem ra chỗ nào xa nhà, không có người, mình đốt.”

Tuy nhiên, thông qua một số bài dự thi khác, có thể nhận thấy nông dân ở một số khu vực tại Sa Đéc chưa có điều kiện tiếp cận, học cách chế biến các chế phẩm sinh học thay thế thuốc trừ sâu; chưa được hỗ trợ xử lý rác thải thuốc bảo vệ thực vật một cách an toàn, bài bản, có hệ thống mà phải tự thu gom và tiêu hủy.

Phát biểu về cuộc thi, bạn Nguyễn Huỳnh Như, học sinh trường THPT thành phố Sa Đéc, thành viên ban tổ chức cho biết: “Dự án đã

mang đến cho giới trẻ ở Sa Đéc nhiều kiến thức về rác thải nông nghiệp, những ảnh hưởng mà rác thải nông nghiệp mang lại, những lời khuyên về cách sử dụng thuốc bảo vệ thực vật đúng đắn tránh ảnh hưởng trực tiếp đến môi trường sống của người dân địa phương, đến nguồn nước và sức khỏe của mọi người. “Mình hy vọng qua cuộc thi Tiếng lòng của người nông dân, tư duy nhận thức của người dân sẽ thay đổi và Nhà nước sẽ có thêm nhiều biện pháp, như xây thêm hồ chứa thuốc bảo vệ thực vật để mang đi tiêu hủy theo trình tự, người dân sẽ không vứt bỏ lung tung, nâng cao tuyên truyền về tác hại của thuốc bảo vệ thực vật, và hơn hết Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn sẽ lắng nghe những khó khăn của người nông dân để cùng nhau xây dựng một thành phố trong xanh – sạch đẹp.”

Chị Trần Thị Hồng Gấm, Phó Giám đốc Chương trình Giáo dục, Hội đồng Anh tại Việt Nam chia sẻ: “Dự án Hành động cùng nhau đã tạo cơ hội cho các em học sinh, đặc biệt là các em học sinh nữ đam mê và yêu thích làm khoa học, được trải nghiệm với những bước đầu của một nhà nghiên cứu. Tôi tin rằng các em sẽ tiếp tục theo đuổi đam mê để có thể trở thành nhà khoa học, nhà nghiên cứu nữ trong tương lai.”

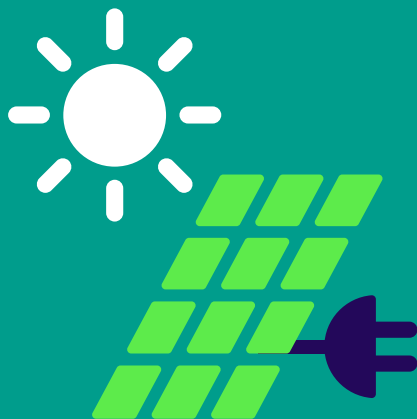
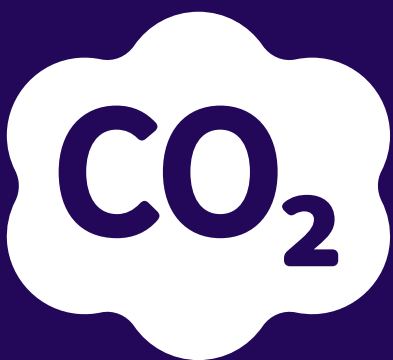
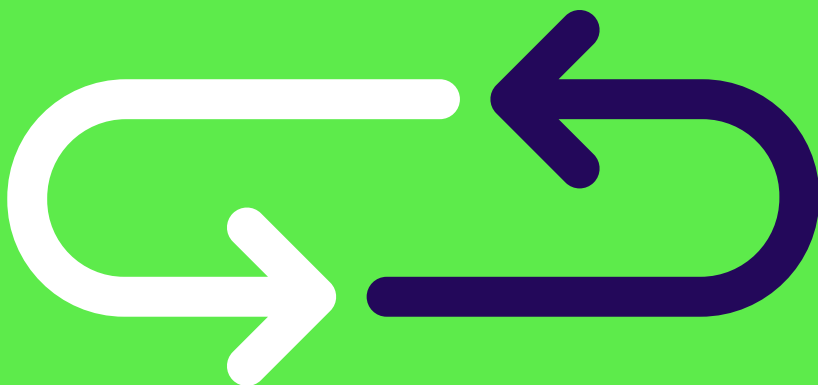
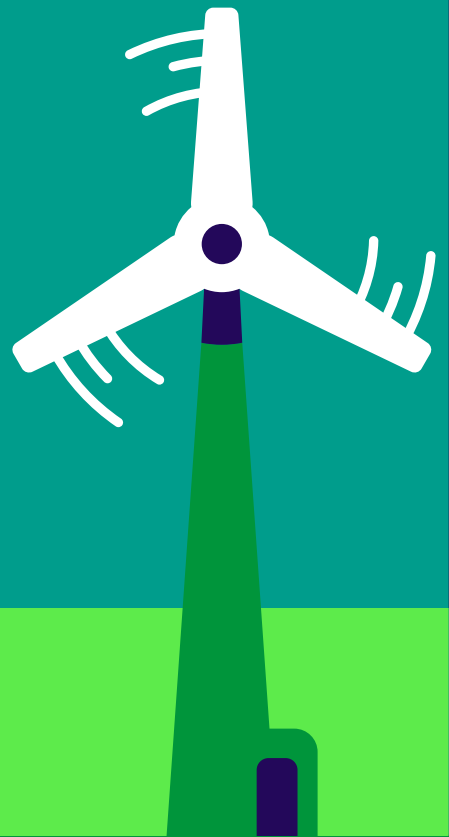

Dự án Hành động cùng nhau áp dụng hình thức nghiên cứu, khảo sát, phỏng vấn những người nông dân của làng hoa Sa Đéc, và dùng truyền thông để truyền tải thông điệp về rác thải nông nghiệp, thuốc bảo vệ thực vật nhằm bảo vệ môi trường.

Bạn có thể xem thêm báo cáo dự án [tại đây](#).

Thành viên dự án:

Nguyễn Hoàng Ngưng
Lê Thị Trúc Linh

Con nước đối

Thay vì chỉ được tiếp cận các lý thuyết trong sách giáo khoa, qua một dự án do Hội đồng Anh tài trợ, các bạn học sinh tại hai trường THPT Đỗ Công Tường và trường THPT Chuyên Nguyễn Quang Diêu tại tỉnh Đồng Tháp đã có cơ hội tìm hiểu về một hiện tượng môi trường đang có những tác động trực tiếp tới dòng sông Cửu Long quê hương.

Đó là hiện tượng “nước đối”, là sự suy giảm phù sa (trầm tích) và các chất dinh dưỡng trong nguồn nước do sự phát triển về số lượng của các đập thủy điện tại vùng thượng nguồn sông. Hiện tượng này ảnh hưởng rất lớn đến các hệ thống sinh thái trong sông như tảo và các thảm thực vật lớn nhỏ, và đã trở thành vấn đề được các nhà hoạch định chính sách, nhà khoa học và các tổ chức hoạt động môi trường thường xuyên tranh luận với sự quan tâm đặc biệt.

Lấy cảm hứng từ hiện tượng này, dự án giáo dục Con nước đối đã được hình thành, với mục đích tạo ra môi trường học tập chính khóa gắn liền với thực tiễn cho học sinh phổ thông. Dự án làm việc với các giáo viên Địa lý và Tiếng Anh của hai trường để đưa những kiến thức thực tế về dòng sông Cửu Long vào các tiết học chính khóa, với trọng tâm là các thách thức mà dòng sông và con người ở đồng bằng sông Cửu Long đang phải đối mặt. Từ đó, hơn 100 học sinh từ ba lớp được chia thành các nhóm, cùng gặp gỡ để tìm hiểu và thảo luận về nguyên nhân, thực trạng của hiện tượng “nước đối”, đồng thời đề xuất các giải pháp, hành động ứng phó với những thách thức mà nó gây ra.

Về ý tưởng hình thành dự án, thầy Bùi Hữu Nhân – Bí thư Đoàn trường THPT Chuyên Nguyễn Quang Diêu, trưởng nhóm dự án Con nước đời chia sẻ: “Với kinh nghiệm bản thân là giáo viên, mình luôn suy nghĩ đến việc làm thế nào để có những hoạt động giáo dục mang tính chất trải nghiệm cao nhất, vì thông qua trải nghiệm học sinh mới có kiến thức một cách vững chắc nhất và ý nghĩa nhất”.

“Đặc biệt là với các vấn đề biến đổi khí hậu – mặc dù đang diễn ra rất thường ngày ở dòng sông Cửu Long – nhưng nhiều bạn trẻ được sinh ra và lớn lên ở đây lại không quan tâm và ít khi có cơ hội được tìm hiểu về những vấn đề đó. Nên việc đưa những trải nghiệm đó vào chương trình học chính khóa sẽ là một cơ hội rất tốt để các bạn biết đến những vấn đề đó và nghiên cứu nhiều hơn, có cảm xúc nhiều hơn, và trong tương lai sẽ có những hành động khắc phục các vấn đề mà đồng bằng sông Cửu Long đang phải đối mặt.”

Do ảnh hưởng của dịch bệnh Covid-19, các em không được đến trường trong hai tuần diễn ra dự án từ ngày 1/8 đến 14/8, vì vậy toàn bộ các hoạt động đã được thực hiện qua nền tảng trực tuyến. Các buổi gặp mặt được tổ chức trực tuyến theo các chủ đề khác nhau nhằm hỗ trợ quá trình nghiên

cứu của học sinh: Ngày Quốc tế (Global Day) – cung cấp từ vựng tiếng Anh về chủ đề sông ngòi, kênh rạch và các hiện tượng liên quan; Ngày Địa lý (Geography Day) – cung cấp những thông tin cần thiết và thú vị về sông Cửu Long; và Ngày Huấn luyện (Training Day) – hướng dẫn các bạn học sinh các tìm đề tài và một số kỹ thuật để hoàn thành báo cáo. Các nhóm tham gia dự án thuyết trình chính thức vào Ngày Tổng kết (Conference Day).

“Các em học sinh bây giờ thực ra là những người rất chủ động và sáng tạo. Chỉ cần những gợi ý, hướng dẫn rất nhỏ về việc nghiên cứu, lấy số liệu như thế nào, các vấn đề nên được tiếp cận từ đâu... thì các em sẽ là những người chủ động tìm hiểu về những vấn đề đó, mà đôi khi các em lại đưa ra những góc nhìn, những phân tích còn hấp dẫn và thú vị hơn, khiến cho nhóm dự án rất bất ngờ,” thầy Nhân nhận xét về kết quả thu được từ dự án. “Sau một khoảng thời gian nghiên cứu với sự đồng hành và hướng dẫn của nhóm dự án, các em sẽ được báo cáo lại. Và có cảm giác như chúng ta đang có thêm các nhà khoa học trẻ tuổi rất am hiểu, hiểu rất nhiều, rất hay về các vấn đề biến đổi khí hậu trên dòng sông Cửu Long.

“Cảm ơn sự hỗ trợ và đồng hành của Hội đồng Anh, sự hướng dẫn và tư vấn nhiệt tình của anh Nguyễn Văn Thái, cố vấn của nhóm, đã giúp nhóm vượt qua những khó khăn trong thời điểm Covid-19, hiện thực hoá được những ý tưởng đề ra, đưa kiến thức về dòng sông Cửu Long đến gần hơn với học sinh.”

Dự án cũng đã nhận được sự hưởng ứng nhiệt tình từ các em học sinh. Sau buổi báo cáo những gì mình tìm hiểu được về biến đổi khí hậu tại đồng bằng sông Cửu Long, một bạn chia sẻ: “Mọi người chỉ mới quen biết nhau thôi nhưng cũng có thể kết hợp với nhau một cách rất hoàn chỉnh. Điều đó khiến em cảm thấy rất vui và không có gì hối hận khi tham gia dự án này. Nó mang đến cho em rất nhiều kiến thức và nhiều bạn mới hơn.”

Con nước đôi được đánh giá là dự án hành động vì khí hậu có tác động tích cực nhất bởi Hội đồng Anh, Sở Giáo dục và Đào tạo tỉnh Đồng Tháp, và chuyên gia khách mời. Ông Huỳnh Thanh Hùng, Phó Giám đốc Sở

Giáo dục và Đào tạo tỉnh Đồng Tháp, trong bài phát biểu tổng kết dự án vào tháng 10 năm 2021, đã ghi nhận thành tích của dự án và đề xuất nhân rộng mô hình đến các trường trung học phổ thông tại tỉnh Đồng Tháp.

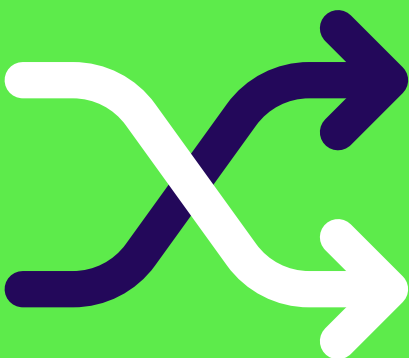

Dự án Con nước đôi đưa giáo dục trực tiếp đến các em học sinh trung học phổ thông qua các hoạt động ngoại khóa, giúp các em làm quen với kỹ năng nghiên cứu, tìm hiểu về vấn đề ‘con nước đôi’ ở khu vực đồng bằng sông Cửu Long, và nâng cao nhận thức về biến đổi khí hậu và ý thức về các hoạt động vì môi trường trong giới trẻ.

Bạn có thể xem thêm phim ngắn tổng kết dự án [tại đây](#).

Thành viên dự án:

Bùi Hữu Nhân
Trương Thị Ngọc Châu
Trịnh Thị Trang

XUÔI NGƯỢC MEKONG

Hình ảnh dòng sông Việt Nam nói chung
và Đồng bằng Sông Cửu Long nói riêng.

Hưởng ứng phong trào "Thanh niên hành động
vì biến đổi khí hậu toàn cầu & hướng tới COP26".

Xuôi ngược Mekong

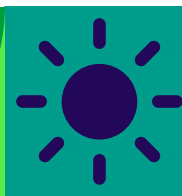
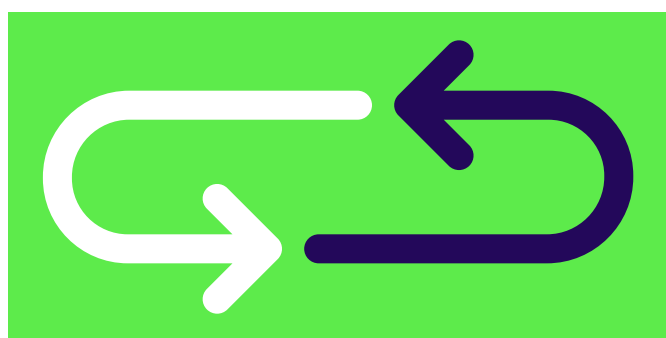
Được thực hiện dưới hình thức một cuộc thi viết và chụp ảnh, dự án Xuôi ngược Mekong tạo nên một sân chơi giúp các bạn học sinh, sinh viên cả nước bày tỏ những suy nghĩ, cảm xúc và thông điệp muốn gửi gắm về những dòng sông trên quê hương mình.

Dự án là “đứa con tinh thần” của bốn bạn trẻ, những người con của vùng đồng bằng sông Cửu Long, những người đã và đang tích cực tham gia các dự án hành động vì khí hậu.

Trương Nguyễn Luân, trưởng nhóm dự án, vốn đã gắn bó với dòng sông Cửu Long từ thuở thơ bé, đặc biệt có mối quan tâm sâu

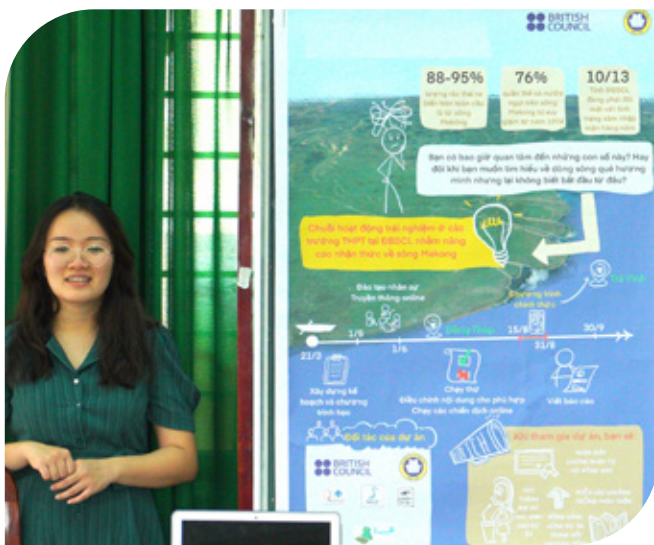
sắc đến vấn đề biến đổi khí hậu trên dòng sông quê hương mình, và đã thực hiện rất nhiều dự án giúp giới trẻ nâng cao nhận thức về chủ đề này. Cùng với ba người bạn của mình, Luân thiết kế cuộc thi với mục tiêu lan tỏa những thông điệp ý nghĩa về bảo vệ dòng sông, bảo vệ môi trường, đồng thời quảng bá hình ảnh sông Cửu Long và những dòng sông tại Việt Nam thông qua góc nhìn của các bạn học sinh, sinh viên.

Vốn đã tổ chức và điều hành nhiều dự án nâng cao nhận thức của giới trẻ, nhưng đối với Luân, “Xuôi ngược Mekong” vẫn là một dự án đặc biệt mặc dù không phải là dự án hành động vì khí hậu đầu tiên hay lớn nhất của bạn. “Nó đặc biệt vì đây là dự án đầu tiên mình tham gia có đối tượng chính là quê hương của mình, đồng bằng sông Cửu Long hay miền Tây,” Luân chia sẻ. “Nó đặc biệt vì sự nỗ lực của Hội đồng Anh khi cố gắng kết nối khoa học, nghệ thuật và truyền thông để tạo ra các dự án thật sự khác biệt cho dòng sông Cửu Long và miền Tây.”

Cuộc thi kêu gọi các bạn trẻ quan tâm đến môi trường trong độ tuổi 18–24 trên khắp cả nước viết bài, đăng ảnh, thể hiện cảm xúc của mình những vấn đề nan giải hiện nay tại các con sông, kênh, rạch. Luân và các bạn đã tổ chức ba buổi thảo luận nhằm cập nhật kiến thức về biến đổi khí hậu, đồng thời hướng dẫn cách viết nội dung, chụp ảnh đẹp nhằm khơi gợi niềm cảm hứng và trang bị kỹ năng cho các bạn trẻ tham gia vào cuộc thi.

Ý tưởng cuộc thi xuất phát từ một quan sát của Luân về nhận thức của các bạn trẻ về những biến đổi của dòng sông quê hương.

“Mình cảm thấy quê hương mình, đồng bằng sông Cửu Long là một trong những khu vực chịu ảnh hưởng nặng nề nhất của biến đổi khí hậu, nhưng các bạn còn quá lạ lẫm với những thông tin, những chương trình, hoạt động, cuộc thi về môi trường, về khí hậu.” Luân chia sẻ.

Đối với Luân, dự án còn đặc biệt ở chỗ nhóm dự án chủ yếu làm việc với các em học sinh lớp 10. “Thường thì với các dự án trước đây, mình chưa có làm việc nhiều với các em học sinh cấp ba vì các em chưa có kinh nghiệm và cũng khó cam kết tham gia dự án. Nhưng với dự án lần này, các em học sinh tham gia dự án thật sự là các em rất giỏi, có đam mê, có trách nhiệm và rất tích cực.” Luân cho biết.

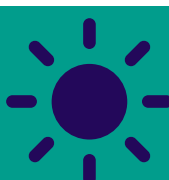
Song song với cuộc thi, Luân và nhóm dự án cũng đăng tải những bài viết về sông Cửu Long, về các hiện tượng biến đổi khí hậu và hậu quả của chúng đối với cuộc sống của con người trên trang Facebook của dự án. Đây đều là những bài viết được tổng hợp và dịch từ các bài báo, bài nghiên cứu thực hiện trong và ngoài nước. Sau hơn ba tháng hoạt động, dự án đã tiếp cận được hơn 100.000 người và đạt gần 1.000 lượt theo dõi, chủ yếu là các bạn trẻ sinh sống tại thành phố Hồ Chí Minh và các tỉnh miền Tây như Cần Thơ, Đồng Tháp.

“Cuộc thi Xuôi ngược Mekong là một cuộc thi vô cùng bổ ích và thú vị cho học sinh, sinh viên toàn quốc.” - Nguyễn Duy Phương, giải Nhất cuộc thi Xuôi ngược Mekong.

Không chỉ khơi gợi cảm hứng cho các đối tượng mục tiêu, chính Luân, với tư cách người điều phối dự án, cũng cảm thấy bản thân có những thay đổi theo chiều hướng tích cực về chủ đề bạn muốn truyền tải.

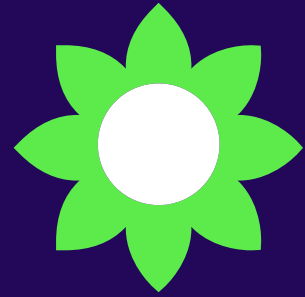
“Thay đổi lớn nhất của mình là nhận thức sâu sắc hơn rằng việc hành động vì khí hậu ở Đồng bằng sông Cửu Long sẽ có vô cùng nhiều thách thức hơn so với hành động ở các thành phố lớn,” Luân chia sẻ. “Ngoài ra, mình được rèn luyện kỹ năng làm việc với các em học sinh rất nhiều.”

Nhận thức này của Luân có lẽ được thể hiện rõ nhất qua thông điệp bạn muốn gửi gắm tới giới trẻ Việt Nam về sự cần thiết của việc hành động ngay từ bây giờ, vì một tương lai tốt đẹp hơn cho tất cả mọi người: “Các bạn thanh niên ơi, 50 năm nữa, các hậu quả của biến đổi khí hậu sẽ trở nên rõ ràng hơn rất nhiều. Khi đó có thể sẽ là quá trễ để hành động. Nên hãy hành động từ hôm nay nhé! Đừng để nước biển dâng đến chân rồi mới nhảy.”

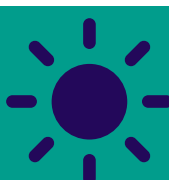
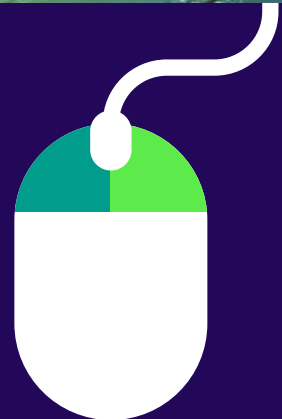
Dự án Xuôi ngược Mekong áp dụng hình thức truyền thông bằng hình ảnh và bài viết nhằm khơi gợi tình yêu thiên nhiên trong giới trẻ. Dự án đã mang lại một tập hợp những hình ảnh đẹp về dòng sông, với mong muốn dòng sông luôn được gìn giữ và yêu thương.

Bạn có thể xem thêm báo cáo dự án [tại đây](#).

Thành viên dự án:

Trương Nguyễn Luân
Võ Nguyễn Minh Thùy
Nguyễn Trung Hiếu
Cao Xuân Peter

Mê•Kông

(danh từ)

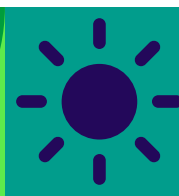
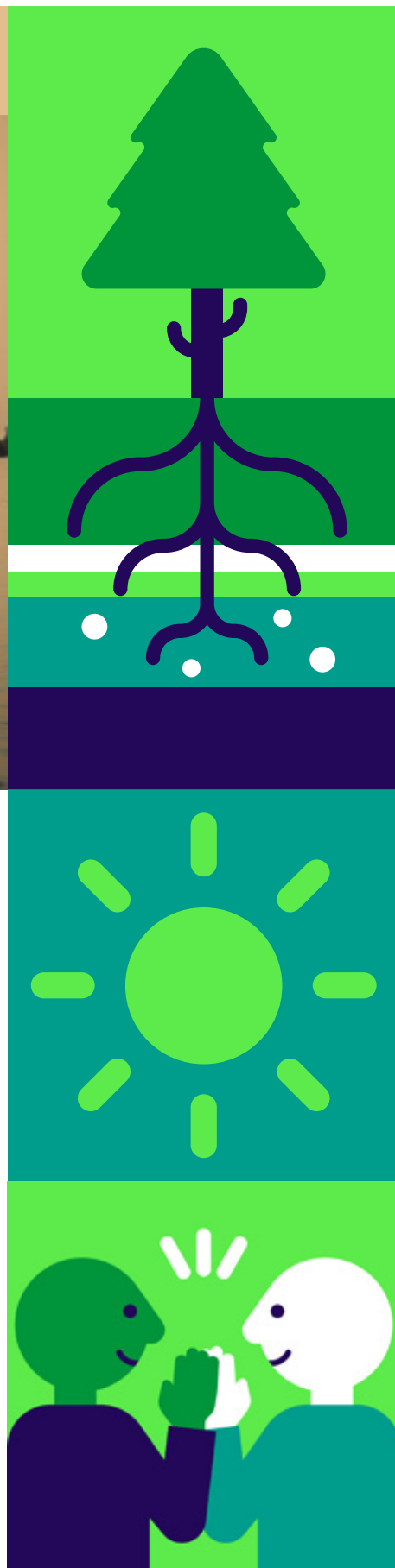
Mé là “Mẹ”, còn kôngk (kôngkea) là “nước”, cụm từ này trong tiếng Khmer có nghĩa là “Mẹ của nước”.

Lời ru những dòng sông

“Ở Cửu Long... Sông từng rất xanh, mang cá về cho bác Hai...Cho tới khi con người sống nhanh. Ôi trời, rác không...”

Những câu hát giản dị bập bùng trên nền thanh âm của chiếc đàn ukulele, kết hợp với hiệu ứng hoạt hình đơn giản và thú vị do bạn Nguyễn Phước Nguyên sáng tác đã mở màn cho đêm nhạc trực tuyến Ru do dự án Lời ru những dòng sông tổ chức. Và ngay lập tức, những câu hát đã tạo được sự kết nối, gọi lên những cảm xúc gần gũi yêu thương thiên nhiên cho những người tham gia.

Đêm nhạc trực tuyến Ru diễn ra vào tối ngày 14 và 21 tháng 11 năm 2021, là chặng cuối của dự án Lời ru những dòng sông dành cho cộng đồng. Qua hai đêm nhạc, với 9 bài hát tự sáng tác và hình thức thảo luận mở, Ru đã trò chuyện cùng hơn hai trăm bạn trẻ

về câu chuyện biến đổi khí hậu ở vùng Cửu Long và khuyến khích hành động chung tay vì khí hậu.

“Nhạc mấy bạn viết thật dễ cảm và gần gũi với tuổi trẻ bọn mình á!” - Bình luận của bạn L.M.G.P trên trang Facebook của sự kiện đêm nhạc Ru.

Nhóm ba bạn trẻ sáng lập dự án Lời ru những dòng sông đều đang là sinh viên đại học. Ba bạn trẻ quen nhau qua một diễn đàn thanh niên phát triển bền vững và quyết định rủ nhau tham gia chương trình Dòng sông của Sự sống, vì muốn đem đến một cách tiếp cận mới về truyền thông thay đổi nhận thức trong lĩnh vực biến đổi khí hậu, theo một cách gần gũi và “không đao to búa lớn”, đó là âm nhạc.

Năm 2021, dự án Lời ru những dòng sông tập hợp được khoảng 20 thành viên, cùng khám phá những câu chuyện về tác động của biến đổi khí hậu đến sinh kế và văn hoá của những người dân vùng đồng bằng sông Cửu Long và biến những câu chuyện ấy thành các bài hát do các thành viên sáng tác và trình diễn. Bên cạnh đó, dự án đã có sáng kiến tổ chức một cuộc thi hát cover các ca khúc về dòng sông, thu hút được 38 bài dự thi, tạo ra hơn 200 ngàn lượt tương tác trên mạng xã hội.

Chị Lục Phạm Quỳnh Nhi, Điều phối viên dự án Hiếu Văn Ngư, cố vấn âm nhạc của dự án cho rằng dự án đã phát hiện và cổ vũ cho những tài năng âm nhạc. Bên cạnh đó, các bài hát đem lại nhiều cảm xúc, và cả sự hiểu biết về miền Tây cho các bạn trẻ.

Anh Khổng Tuấn Anh, cố vấn quản lý của dự án nói rằng anh rất bất ngờ vì kết quả tốt đẹp và sự thành công của dự án. Ban đầu, anh không nghĩ rằng âm nhạc lại có thể kết nối được với các chủ đề có tính khoa học như biến đổi khí hậu.

Sau đêm nhạc Ru, một bạn khán giả tên Thành Phước chia sẻ: “Cảm xúc rất tích cực

và mình có được một sự hiểu biết nhất định về việc những dòng sông đang ngày càng bị ảnh hưởng bởi những tác động tiêu cực của biến đổi khí hậu. Mình cũng đã từng tắm sông như bao người nhưng giờ dòng sông ấy không còn xanh và sạch nữa. Mình nghĩ đến lúc phải hành động vì những dòng sông rồi.”

Còn bạn Thanh Nhi thì cho biết: “Các bài hát thật sự rất cảm động. Mình đã suy nghĩ rất nhiều khi nghe những bài hát của các bạn. Bản thân mình cũng là một người con sinh ra và lớn lên ở ĐBSCL nhưng mình không nhận ra tình trạng ô nhiễm môi trường đáng sợ như thế nào cho đến khi nghe được những bài hát của các bạn.”

Một điều tuyệt vời cũng đến với dự án. Đó là Lời ru những dòng sông đã vượt ra khỏi phạm vi vùng Cửu Long, đoạt giải Ba Cuộc thi Thanh niên Sáng tạo vì khí hậu toàn quốc năm 2021 do Trung ương Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, Bộ Tài nguyên và Môi trường, Chương trình Phát triển Liên Hợp Quốc tại Việt Nam phối hợp tổ chức.

Bạn Nguyễn Phước Nguyên, một trong ba thành viên sáng lập dự án chia sẻ về những lan toả sau sự kiện: “Nhiều bạn đã được truyền cảm hứng để quan tâm, yêu mến và có động lực giữ gìn dòng sông hơn, sống giảm thải đi mỗi ngày một chút, và thực hiện những hành động dù nhỏ hay lớn để phục hồi màu xanh của những dòng sông. Còn bản thân mình vẫn rất thích làm những dự án xã hội và môi trường nên là mình vẫn sẽ tiếp tục tham gia những dự án như vậy.”

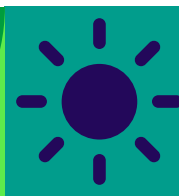
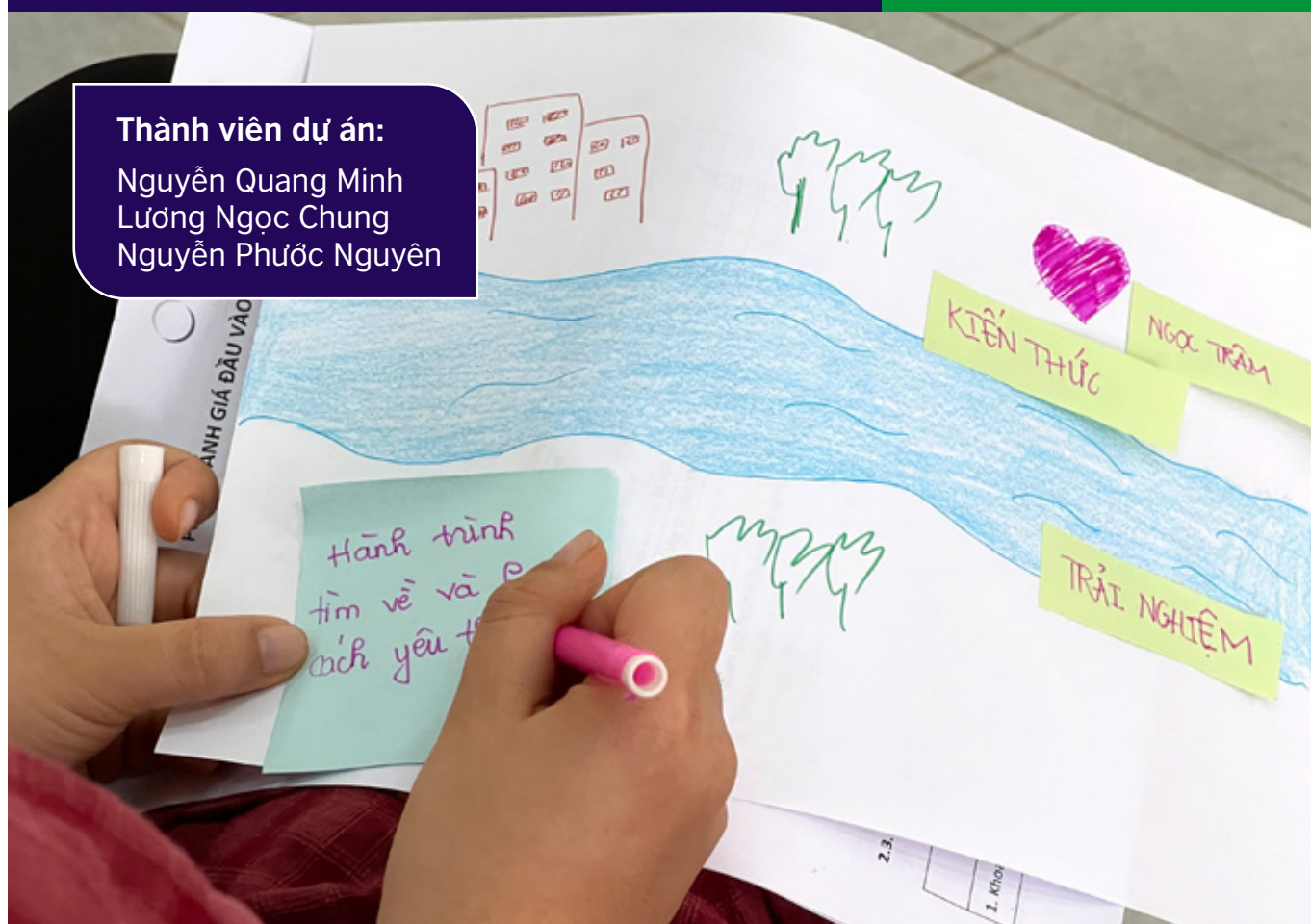
Lời ru những dòng sông
là một dự án sáng tác và
biểu diễn âm nhạc dành
cho các bạn trẻ với mục
đích thúc đẩy sự tham gia
tích cực và sáng tạo của
các bạn trong các vấn đề
liên quan đến biến đổi khí
hậu tại đồng bằng sông
Cửu Long.

Bạn có thể xem thêm báo cáo dự án [tại đây](#).

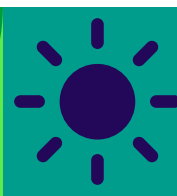
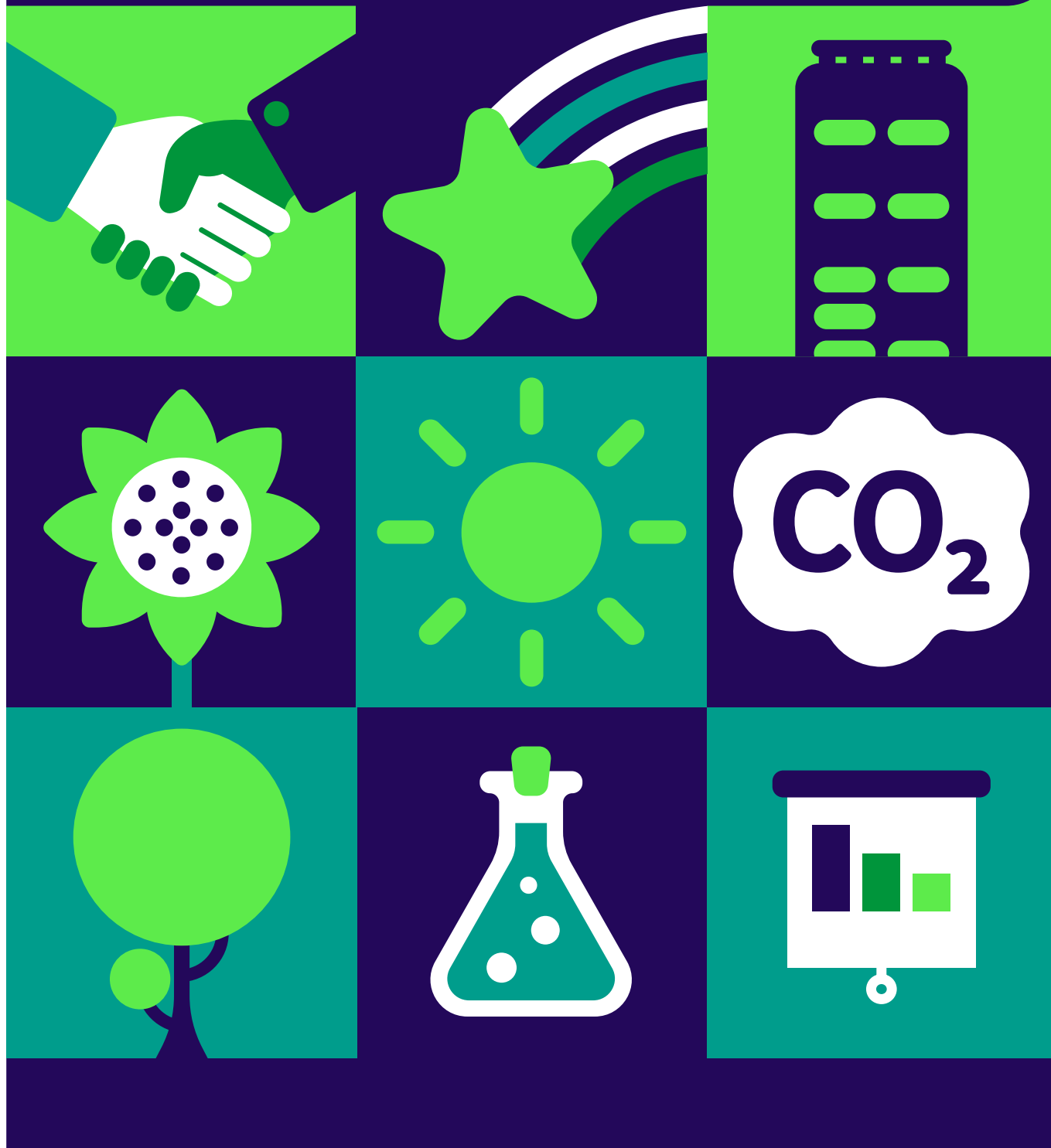

Thành viên dự án:

Nguyễn Quang Minh
Lương Ngọc Chung
Nguyễn Phước Nguyên

Dự án Dòng sông của sự sống

- 10 dự án hành động
- 23 lãnh đạo trẻ
- Hơn 100 học sinh trung học phổ thông
- 4 trường trung học phổ thông
- Hơn 700 đại diện tham gia đàm thoại về biến đổi khí hậu
- 15 chuyên gia, giảng viên, nhà khoa học, nghệ sĩ, chuyên gia truyền thông tham gia tư vấn, hỗ trợ
- Hơn 137.000 lượt tiếp cận trực tuyến

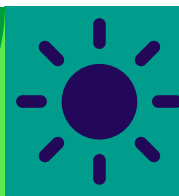
“Mình khuyến khích gia đình tiết kiệm nước sạch và hạn chế sử dụng túi ni lông. Bây giờ mẹ mình mang giỏ đi chợ thay vì dùng túi ni lông.”

“Trước khi tham gia dự án, tôi chỉ biết chung chung về môi trường thôi. Bây giờ tôi có thể xác định và tìm hiểu những vấn đề rất cụ thể về môi trường”.

“Sau chương trình huấn luyện, tôi đã hiểu rõ hơn tình hình biến đổi khí hậu và ô nhiễm môi trường. Trong suốt quá trình thực hiện dự án, tôi đã áp dụng những kiến thức về

môi trường và kỹ năng giao tiếp vào trong thực tế.”

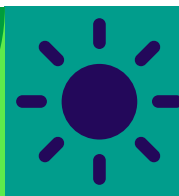
“Thời gian tới, chúng tôi mong muốn sẽ triển khai nhân rộng dự án Dòng sông của sự sống đến các trường THPT trong tỉnh trên cơ sở 10 dự án tiêu biểu hành động vì khí hậu được thực hiện bởi 23 lãnh đạo trẻ và các em học sinh THPT tỉnh Đồng Tháp. Trước hết, chúng tôi sẽ cân nhắc lan tỏa dự án Con nước đôi – hình thức dạy học qua dự án giúp cho học sinh hiểu được vấn đề sạt lở và xói mòn của dòng sông Mekong đến các trường THPT của tỉnh Đồng Tháp. Tôi cũng được biết các dự án có những sản phẩm rất hay như truyện tranh Chuyện của Mận, Tiếng lòng chợ nổi, hay các bộ phim ngắn Đường đi của Muối, Cái chết của dòng sông, hay những câu chuyện từ vùng Đồng Tháp Mười, những bài hát về dòng sông, những hình ảnh về dòng sông. Chúng tôi có thể chia sẻ lại làm nguồn thông tin tham khảo cho các em học sinh của tỉnh.” – Ông Huỳnh Thanh Hùng, Phó Giám đốc Sở Giáo dục và Đào tạo tỉnh Đồng Tháp.

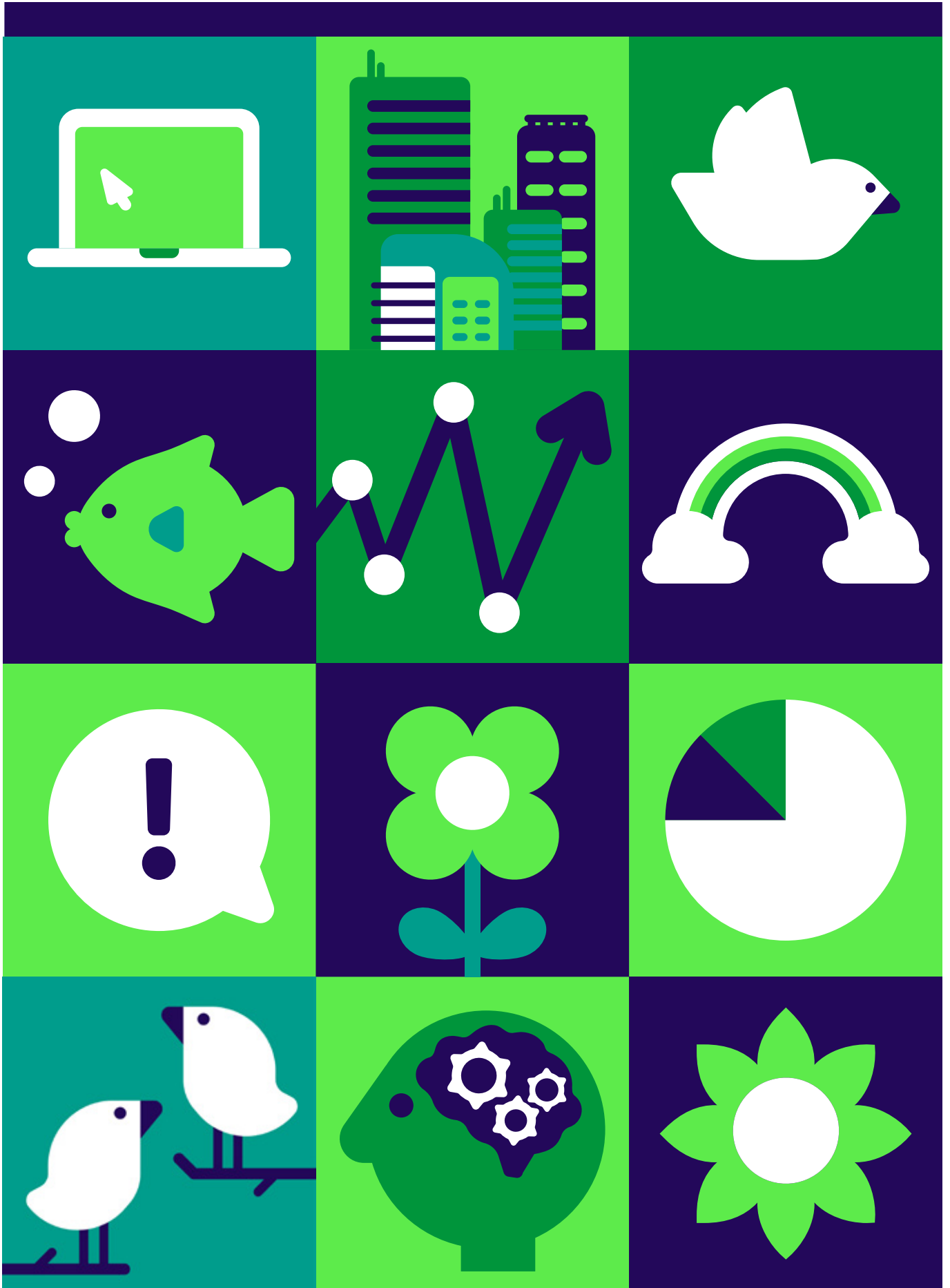

Dự án Dòng sông của Sự sống là một trong những hoạt động trong chương trình Kết nối vì Khí hậu của Hội đồng Anh có mục tiêu kết nối mọi người trên thế giới với nhau để tìm giải pháp cho những thách thức của biến đổi khí hậu trước thềm Hội nghị về Biến đổi khí hậu của Liên Hợp Quốc COP26 trong năm 2021.

Dự án Dòng sông của Sự sống mang lại nền tảng cho các dự án hành động vì khí hậu do giới trẻ lãnh đạo, tập trung vào đồng bằng sông Cửu Long, nơi chịu ngày càng nhiều tác động của biến đổi khí hậu trong nhiều năm qua. Dự án được thực hiện với mục tiêu mang lại cơ hội cho giới trẻ tìm hiểu về những vấn đề về biến đổi khí hậu đang diễn ra và tác động lên cuộc sống và cộng đồng của họ, và nhu cầu cấp thiết cần phải hành động vì khí hậu; đồng thời phát triển kỹ năng và thái độ để phát triển tư duy phản biện và phản hồi một cách sáng tạo và theo hình thức số hóa.

Dự án được thực hiện bởi Hội đồng Anh với sự phối hợp với Sở Giáo dục và Đào tạo tỉnh Đồng Tháp trong năm 2021.

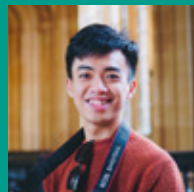

Các thành viên dự án

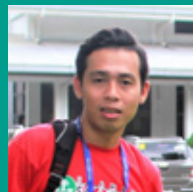
Huấn luyện viên

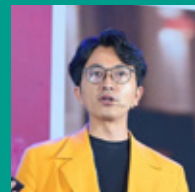
Mzung Nguyễn

Phan Kỳ Trung

Nguyễn Văn Thái

Huỳnh Lê Khánh

Các lãnh đạo trẻ

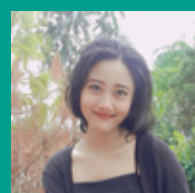
Trần Nguyễn Hoàng Long

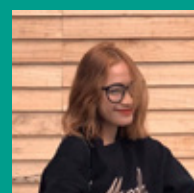
Võ Thị Kiều Anh

Trần Long Hải

Phạm Cẩm Tú

Lê Nguyễn Quỳnh Trâm

Nguyễn Thanh Mai Chi

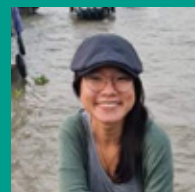
Hà Minh Thứ

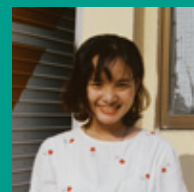
Nguyễn Thị Hồng Thắm

Lê Nguyễn Hồng Xuân

Lê Thị Hà Tiên

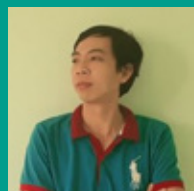
Nguyễn Như Quỳnh

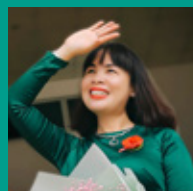
Lê Thị Trúc Linh

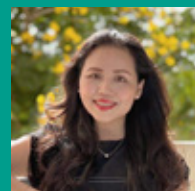
Nguyễn Hoàng Ngung

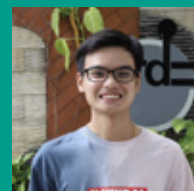
Bùi Hữu Nhân

Trịnh Thị Trang

Trương Thị Ngọc Châu

Cao Xuân Peter

Nguyễn Trung Hiếu

Trương Nguyễn Luân

Võ Nguyễn Minh Thuỷ

Lương Ngọc Chung

Nguyễn Phúc Nguyên

Nguyễn Quang Minh

Điều phối viên

Khổng Tuấn Anh

Nguyễn Anh Thư

